nud. Karja laudale tegi ta aia ümber ja aiast weike wärawa tänawasse, mis läbi lojuksed õue ei saanud sõtkuma ega roojastama, waid kõik suwine sõnnik, kas lauta ehk lauda ümber mahajäi. Üks weike loigukene lauda ligidal kogus rammusat sõnniku wirtsu, mis wihmasel aeal karja-õue pealt, ehk muido laudast senna walgus. Seda wirtsu-wet tarwitas perenaine kapsaid ja muid taimeid walades, wiis mõne ämbri täie kitkutud umbrohu hunniku peale, ja seda mis üle jäi, weeti põllule ehk heinamaale. Weel tänapääw saab mõni rumal inimene seda naerma, ja ei tohi seda ükski imeks panna, kui wiekümne aasta eest tegijat igalt poolt „hulluks pääks" ja „tuuletallitajaks" sõimati.

Elu ei jookse kellelgi, ega kuskil seisuses waikselt woolawa jõe kombel edasi, waid ajab wahe wahel kui meri tuule maru sunnil wahtus laenetama, ja häda siis weikel lootsikul, mis laenete mõllusse juhtus, kus arwast üks peaseb, teised põhja lähwad, ehk killud kaldale ujuwad. Wiletsuse marud ei jätnud ka meie päris peremeest puutumata. Raske sõawits, mis **1812** kõige Weneriigi peal seisis, kurnas ka meie maakest. Kauba-ajamine lonkas, sool ja muu kaup läks kalliks, raha seda mööda ika kasinamaks ja elukord igapidi raskemaks. Hulk küüdi hobusid saadeti Ria taha wäe trossi wedama, ka Jüri pidi oma koha eest teise hobuse teele saatma, mis, et oma sulast ei olnud kaasa anda, wõera kätte pidi usaldama. Konglamäe wald, mis suure maantee ligidal [illegible]isis, tundis mitmes tükis raskemalt seda koormat, kui teised [illegible], mis suurest teest kaugemal olid.

Kõigesuurem raskus rahwale tuli se läbi, et mõned üleannetumad sõawäe alamad, ja häbiga tuleb ütelda — suuremalt osalt meie maalt rekrudiks antud mehed teel rügementidest paku kargasid, metsades warju paika otsisid ja warguse ehk rööwimise läbi oma pääd toitsid. Et neid kurjal tööl kohe kinni ei tabatud, läksid wargad aega mööda pääw pääwalt julgemaks, leidsid ka siit ja sealt mõnda ülekohtusi, kes nendega ühte nõusse heitsid, warastud asju wastawõtsid ja salamahti kaugemal kohtades jälle rahwale müüsid. Juba kuuldi ümberkaudu igalpool, kuda mõisates ja külades aidad olid [illegible]stud, toa uksed ja aknad mitokord imeliku kawalusega [illegible]htikangutatud, ja raha muu waraga seltsis ärawi[illegible]d. Seal juhtus üks lugu, mis awalikult ülestunnistab, da need wargad ja majarööwlid ei mite üks ainu, wa seltsis, ehk teiste sala-abimeestega ühendatud seda kurja tööd toimetasid. Sügise, nädal enne Mardi pääwa, oli Urwaka mõisas herra raha, hõbelusikad, kaks kuldtaskukella ja muud kallid asjad toast, kolm hoost tallist warastatud, ja junkru riide kerst kambris põhjani wäljatühendatud, ilma et ükski magaja sest midagi oleks kuulnud. Selsamal ööl wiidi Konglamäe mõisast kolm prisket hoost tallist ja tühendati üks käsi-ait, kus palju lõuendid sees oli. Mis seda õnnetust weel koledamaks tegi, toapois, kes kolinat kuuldes ülesärkanud ja õue peale waatama oli läinud, sai ühest rööwlist nii raskest haawatud, et juba hommikul koidu aeal hinge heitis. Seesinane wiletsuse rikas öö oli ka meie Jüri talusse puutunud, kus ait ärakisti, riidekerst põhjani lagedaks riisuti

Maa-rahwa Kasuline Kalender 1858 k. 28